

J Natl Cancer Inst, julkaistu verkossa 11.3.2013Tuomas P. Kilpeläinen^{1,2}, Teuvo L. Tammela¹, Nea Malila³, Matti Hakama³, Henrikki Santti⁴, Liisa Määttänen³, Ulf-Håkan Stenman⁵, Paula Kujala⁶, Anssi Auvinen²**Prostate cancer mortality in the Finnish randomized screening trial**

Eturauhassyövän seulominen vähentää vain hiukan suomalaismiesten syöpäkuolleisuutta

Eturauhassyövän seulominen PSA-testillä vähentää levinneen syövän ilmaantuvuutta mutta vaikuttaa vain vähän suomalaismiesten eturauhassyöpäkuolleisuuteen. Seulonnan hyödyistä ja haitoista ei vielä ole tarpeeksi tietoa, jotta väestöpohjaista seulontaa voitaisiin suositella.

Laajassa yhteiseurooppalaisessa ERSPC (European Randomized Study of Screening for Prostate Cancer) -tutkimuksessa on osoitettu, että eturauhassyövän seulonta seerumin prostataspesifisen antigeenin eli PSA:n avulla vähentää pitkälle edenneiden eturauhassyöpien määrää ja myös syöpäkuolleisuutta.

Kahdeksassa maassa toteutetun tutkimuksen suurin osallistujajoukko oli Suomesta. Tarkoituksena oli kartoittaa seulonnan vaikutuksia eturauhassyövän ilmaantuvuuteen ja sen aiheuttamaan kuolleisuuteen Suomessa. Tutkimukseen osallistui yli 80 000 iältään 55–67-vuotiasta miestä, jotka satunnaistettiin seulonta- ja verrokkiryhmiin. Seulontaryhmään kuuluvat miehet kutsuttiin PSA-testiin neljän vuoden välein yhteensä kolme kertaa. Miesten eturauhaskudoksesta otettiin näyte, jos PSA-pitoisuus ylitti arvon 4 µg/l tai jos PSA-pitoisuus oli 3–3,99 µg/l ja vapaan PSA:n ja kokonais-PSA:n pitoisuuksien suhde alle 16 %. Kolme neljäsosaa seulontaryhmäläisistä osallistui seulontaan ainakin kerran.

Eturauhassyövän ilmaantuvuus osoittautui seulontaryhmässä noin 30 % suuremmaksi kuin verrokkiryhmässä 12 vuoden seurannassa. Pääsyyinä ilmaantuvuuden lisääntymiseen

oli ylidiagnostiikka eli paikallisten ja hyväenusteisten syöpien löytyminen. Tällaiset syöväät eivät hoitamattominaan johtaisi kuolemaan tai aiheuttaisi oireita miesten elinaikana. Pitkälle edenneitä syöpiä todettiin seulontaryhmässä kolmannes verrokkiryhmää vähemmän.

Seulontaryhmään kuuluneiden miesten kuolleisuus eturauhassyöpään oli 15 % verrokkiryhmää pienempi, mutta ryhmien välinen ero ei ollut merkitsevä. Tulosten perusteella yhden eturauhassyövästä johtuvan kuoleman estämiseksi tulisi testeihin kutsua 1 200 miestä ja löytää 25 eturauhassyöpää. Seulonnalla ei todettu olevan vaikutusta kokonaiskuolleisuuteen.

Tulosten mukaan eturauhassyövän seulonta PSA-testillä vähentää levinneen syövän ilmaantuvuutta muttei johda merkitsevään kuolleisuuden vähenemiseen. Pidemmän seuranta-ajan kuluessa kuolleisuusero voi tosin vielä kasvaa. Seulonnan suurimpana haittana on ylidiagnostiikka. Ennen kuin väestöpohjaista seulontaa voidaan suositella, tulisi seulonnan haittoja ja kustannusvaikuttavuutta sekä elämänlaatuksymyksiä selvittää tarkemmin. ■

¹Urologian osasto, TAYS ja Tampereen yliopisto; ²Terveystieteiden yksikkö, Tampereen yliopisto; ³Suomen Syöpärekisteri, Helsinki; ⁴HYKS:n urologian klinikka; ⁵Kliinisen kemian yksikkö, Helsingin yliopisto; ⁶Patologian osasto, Tampereen yliopisto